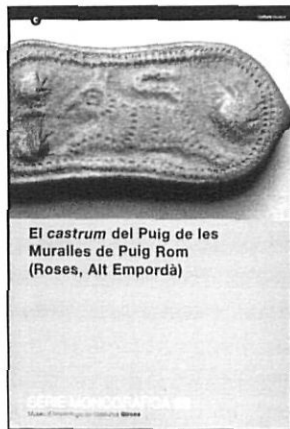

on va néixer la idea de fer aquest llibre. Així, a més de ser el poble del famós bandit conegut com el Rellotger de Creixell, ja fa anys que s'ha convertit també en la «catedral de l'allioli». El principi inamovible sobre el qual es basteix el llibre és el següent: l'allioli, la salsa catalana més universal, és una emulsió d'all, oli, sal i una mica de vinagre o taronja agra, a l'hivern, per ajudar a emulsionar. I res més, perquè si hi ha ous, llavors s'estaria parlant de maionesa amb all. Partint d'aquesta premissa, el llibre està farcit d'una quantitat vastíssima d'informació sobre l'all i l'allioli. Tal com es diu al pròleg, les matèries consultades són diverses: gastronomia, agronomia, bioquímica, botànica, medicina natural, història, filologia, literatura... Així, s'hi poden trobar els antecedents de l'allioli (la primera referència és de l'escriptor llatí Plini el Vell), l'opinió que en tenia Josep Pla (de jove hi va «accedir moltes vegades», però de vell en va

renegar), la llegenda de la creació de l'allioli (en una barraca prop de Borrassà s'hi van trobar un de Banyoles que duia alls, un terrissaire de la Bisbal, un traginer d'Espolla amb dos mallals d'oli...), les virtuts medicinals de l'all (afrodisíac, antibiòtic, redueix el risc de càncer), i, és clar, la recepta bàsica de l'allioli (aquí s'hi llegeix que «es pot fer mirant la televisió»; cal dir això, en un llibre?) i un llarg —ocupa gairebé la meitat de l'obra— receptari de plats, amb l'all i l'allioli com a ingredients indefugibles (des del conill amb all i julivert fins al pastís de bacallà i favetes glaçades amb allioli de menta). Les fotografies, molt explícites, són un dels grans encerts del llibre, encara que, pel meu gust, serien més interessants en color: el groc verdós viu de l'allioli hi lluiria amb més força (desconec si el blanc i negre és una qüestió de pressupost o d'estètica). De totes maneres, es pot afirmar que a Garcia-Arbós el llibre no se li ha negat, al contrari, crec que li ha quedat força ben lligat (i a més, m'ha fet venir ganes de donar una altra oportunitat a l'allioli: potser seguiré un dels consells que dóna perquè l'all sigui més digerible i en trauré el grill amb molta cura).

Jordi Bonet-Coll

El Puig Rom desconegut

PALOL, Pere.
El castrum del Puig de les Muralles de Puig Rom (Roses, Alt Empordà).
 Museu d'Arqueologia de Catalunya.
 Girona, 2005.
 115 pàgines.

El poblat antic tardà del Puig Rom o Puig de les muralles, malgrat que era conegut des de final de segle XVI —el cronista Jeroni Pujades ja l'esmentava en la seva obra, on és anomenat amb el suggestiu nom de Puig Romà (l'identifica com un campament romà del segle II aC)— ha estat un dels grans desconeguts de l'arqueologia catalana fins avui. I això, malgrat que ha estat objecte d'unes primerenques intervencions arqueològiques l'any 1917 per part de la Junta de Museus, i en conseqüència és un dels primers jaciments catalans excavats per una entitat pública (Empúries tot just s'havia començat a excavar l'any 1908). És a dir, a la pràctica el jaciment

havia quedat inexplorat, excepte per dues petites intervencions més realitzades als anys quaranta i una breu campanya de neteja i aixecament planimètric del conjunt realitzada a mitjan anys vuitanta. A aquest fet, alhora, cal afegir-hi que els resultats d'aquestes actuacions no havien estat objecte de cap publicació de conjunt, de forma que l'únic resultat tangible era un breu article publicat als anys cinquanta i algunes breus referències disperses en distintes publicacions. En conseqüència, l'obra de Pere de Palol omple un important buit en la historiografia del nostre país, en el qual els jaciments coneguts d'aquest període no són excessivament nombrosos.

Pel que fa a l'obra pròpiament dita, aquesta s'estructura en set apartats, de mida i contingut desigual. En primer lloc, trobem un petit apartat introductor centrat en els antecedents a la descoberta del castrum. Immediatament després, en el segon capítol, l'autor passa a descriure de forma detallada la intervenció realitzada per Folch i Torres l'any 1917, la qual fins ara havia restat pràcticament desconeguda. El capítol tercer se centra en l'estudi de les excavacions dels anys 1946-47, que fins ara eren les més ben estudiades, alhora que fa una breu referència a la intervenció de l'any 1987. El capítol quart s'atura en l'estudi de la muralla que

- CALZADA, Arcadi; NIEBLA, Antonio; GONZALEZ, Àgata. *L'univers d'Amadeo Gabino*. Girona / Calella de Palafrugell: Caixa de Girona / Jardí Botànic de Cap Roig, 2005. 96 p.
- CASA I GENOVER, Josep; GIBRAT I JUANOLA, Narcís. *La Tallada d'Empordà*. Girona: Diputació, 2005. 96 p.
- CASADESUS FA, Martí; CASTRO, Rudi de. *Organització de la producció*. Girona: Documenta Universitaria, 2005. 116 p.
- CATLLAR, Bernat [et al.]. *Enric Catà i Catà, 1878-1937: Fons d'arxiu*. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2005. 121 p.
- CLARA I RESPLANDIS, Josep. *Hores d'institut a la Força*. Girona: CCG, 2005. 67 p.
- CODINA NEGRE, Joan. *La llegenda del tapís: Una aventura de Siset*. Girona: Ajuntament, 2005. 72 p.
- FAURÓ, Maria; MINOBIS, Pep; MINOBIS, Berto; SUREDA, Marc; TREMOLEDA, Joaquim. *Del Mont al Fluvià: Besalú - Beuda - Maià de Montcal - Sant Ferriol*. Girona: Diputació, 2005. 174 p.
- GALÍ ESPELT, Núria. *La imatge turística del patrimoni monumental de Girona*. Girona: Universitat de Girona, 2005. 83 p.
- GONZALO, Marta de; PÉREZ PRIETO, Publio [eds.]. *L'increment: Una publicació amb preguntes i respostes*. Girona: Fundació Espais d'Art Contemporani, 2005. 88 p.
- GORDI I SERRAT, Josep. *Els boscos*. Girona: Diputació, 2005. 96 p.
- GRABULEDA I ESTEVE, Josep. *Rafael Vilarrubias: Un reporter d'avantguarda*. Girona: Rigau, 2005. 105 p.
- Grupo de Geografía Urbana de la Asociación de Geógrafos Españoles; Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la Universitat de Girona. *La ciudad y el miedo*. Girona: Universitat de Girona, 2005. 334 p.
- Guinovart: *Obres del 2000 al 2005*. Girona: Caixa de Girona, 2005. 143 p.

envolta el jaciment i que és el seu element estructural més destacat. Concretament, es fa un estudi acurat de la seva tècnica constructiva i se la relaciona amb altres fortificacions de la mateixa època (Recopolis-Guadalajara), alhora que s'emmarca dins d'una tradició poliòrcètica encara deutora del món romà tardà. El capítol cinquè, en canvi, se centra en l'estudi dels diversos materials arqueològics apareguts al llarg de les distintes campanyes. Cal dir que si bé aquest és l'apartat de lectura més feixuga del llibre, sobretot per als llecs en el tema, també és un dels més interessants, atès que l'autor realitza un estudi exhaustiu, acurat i ple d'informació i erudició que li donen un gran interès. Finalment, els capítols sisè i setè tracten d'emmarcar el jaciment dins la vida política i cultural de la darrera etapa del regne visigòtic de Toledo i ens mostra com el poblat del Puig Rom és un jaciment d'un gran valor per tractar d'entendre aquest període històric, encara poc conegut i del qual se'ns han conservat poques restes (a Catalunya amb prou feines trobem dos jaciments més amb els quals establir paral·lels: el del Bovalar, al Segrià, i el de Vilaclara, al Bages).

Finalment, però, no vull acabar aquesta breu ressenya sense assenyalar l'existència d'algunes errates d'impremta, les quals si bé no enterboleixen el valor

del llibre són incomprensibles en un treball d'aquesta qualitat, publicat pel Museu d'Arqueologia de Catalunya. En concret, parlo de les que apareixen en les pàgines 65, on s'ha escrit 1976 i 1977 en lloc de 1946 i 1947, i de la que trobem a la pàgina 67, on l'excavació de Folch i Torres se situa a l'any 1947, en comptes del 1917.

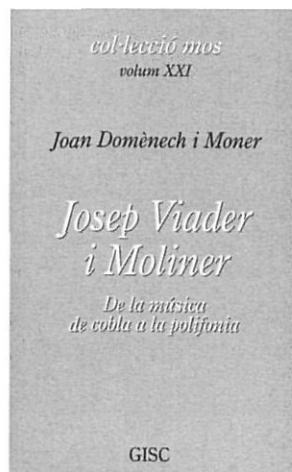
Lluís Buscató i Somoza

Un músic, un ciutadà

DOMÈNECH I MONER, J.
Josep Viader Moliner. De la música de cobla a la polifonia.
 Col·lecció Mos, volum XXI.
 GSIC. Girona, 2005.
 253 pàgines.

Escriure la vida de Josep Viader Moliner és necessàriament escriure bona part del segle XX a la ciutat de Girona. Seguint la seva trajectòria queden al descobert els inicis de moltes de les institucions que avui dia són emblemàtiques per a la ciutat. No sols parlem de la Coral Polifònica de Girona, de la qual Viader es féu càrrec durant més de 40 anys, sinó també de la Normal, del Conservatori de Música de la ciutat, de la Saba Nova... Josep Viader es presenta com una persona tan activa en tots els nivells que llegir la seva biografia permet conèixer una mica

més allò que ens envolta el dia a dia. Tal com el va descriure Joan Ribas al diari *El Punt* el 1990, «La gesta de Josep Viader fundant una coral i portant-la durant anys és una lloable iniciativa situada al costat de moltes altres —de més o menys volada— però que tenen totes un divisor comú: que depenen i s'aguanten sobre la testa i l'obstinació d'una persona, i amb l'ajut i el suport de les que l'acompanyen».

Així doncs, crec que no ha estat fàcil per a Joan Domènech escriure la biografia d'un personatge tan present a la ciutat en només 187 pàgines, sense limitar-se a la citació dels fets i els moments. El llibre que ens proposa l'autor va molt més enllà del mestre Viader. L'activitat del músic li permet fer recerca de les institucions amb les quals col·laborà i donar èmfasi a diferents personatges del seu cercle que també han tingut rellevància a la vida cultural de la ciutat. Podríem dir que